

jaargang 87

nr. 3-2019

ONDER ONS

FRATERS VAN
UTRECHT



ONDER ONS

Dit tijdschrift wordt viermaal per jaar toegezonden aan familie, vrienden en relaties van de Fraters van Utrecht.

Adres redactie:

Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940
E-mail: redactieonderons@gmail.com

Hoofdreductie:

Frater Ton Oostveen
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940

Redactieleden:

Frater David Mullink
Frater Hans Wennekes
Fraterhuis St.-Jozef
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Mevr. Lineke van Wolferen
Van Goyenlaan 36
3723 GP Bilthoven
Mevrouw Adri Vergeer
Stationsstraat 102
3511 EH Utrecht
Dhr. Roland Enthoven
Mgr. Van de Weteringstraat 9a
3581 EA Utrecht

Administratie:

Aanmelding nieuwe abonnees,
adreswijzigingen e.d.:
Frater Wim Janssen
Schorteldoeksesteeg 1
3732 HS De Bilt
Tel.: 030 6955940
IBAN: NL70 INGB 0000 4254 63
t.n.v. Administratie Onder Ons

Ontwerp omslag en Illustraties:

Frater Angelico Fennis z.g.

Druk:

Drukkerij Gregorius
Amsterdamsestraatweg 656d
3555 HX Utrecht

INHOUD

Van de redactietafel	fr. Ton Oostveen	pag. 3
Herfstmijmering	fr. Ton Oostveen	pag. 4
Indonesische jubilarissen	redactie	pag. 5
Kennismaken met Joke en Carla	mevr. Adri Vergeer	pag. 6
Kort nieuws	fr. Wim Versteeg	pag. 8
Collage zomeractiviteiten	redactie	pag. 9
KBO De Bilt/Maartensdijk	fr. Hans Wennekes	pag. 10
Kijken in de ziel	fr. Ton Oostveen	pag. 12
Nieuwe zorgmanager	fr. David Mullink	pag. 14
Wonderlijke zaken	mevr. Lineke van Wolferen	pag. 16
Leestips	redactie	pag. 18
Ons zijn voorgegaan:	fr. David Mullink	pag. 19
Bericht uit Lodwar	frater Alexius Luna	pag. 20
Kolommetje: Lezen en schrijven	Xander	pag. 22
Financiële verantwoording	fr. Wim Janssen	pag. 23
Loslaten	fr. Ton Oostveen	pag. 24



Een abonnement op 'Onder Ons' is gratis, maar het drukken en verzenden kost natuurlijk wel geld. Een vrijwillige bijdrage in de bestrijding van de kosten is dan ook van harte welkom! Bijdragen voor Onder Ons kunt u storten op IBAN: NL70 INGB 0000 4254 63 t.n.v. Administratie Onder Ons o.v.v. 'bijdrage Onder Ons'.

VAN DE REDACTIETAFEL

*Terwijl ik dit artikel schrijf, loopt augustus ten einde en hoor ik mensen zeggen: "Je kunt al goed zien dat het vroeger donker is." Inderdaad: rond acht uur in de avond begint het te schemeren en als u dit nieuwe nummer van *Onder Ons* op de mat krijgt, zijn we al weer een uur eerder en gaan we de herfst in. Daarom dit nummer in herfststijl. Wat valt er deze keer allemaal te lezen?*



De rubriek 'Een naam is meer dan u denkt', met daarin een kijkje in de wonderlijke wereld van namen en heiligen, heeft alweer de derde aflevering. We ontvangen leuke reacties rond deze heiligenverhalen en ontvingen zelfs een verzoek tot overname van de aflevering over de 'reisheiligen' voor een parochieblad. Ons redactielid Lineke van Wolferen heeft ook nu een wonderlijk verhaal voor u paraat. Het plan is om ook het komende jaar deze rubriek voort te zetten. Misschien komt u meer te weten over uw eigen naam of klooster-naam.

Inmiddels zijn er in ons Fraterhuis Sint-Jozef weer enkele nieuwe gezichten te zien. Eind juli kwamen de dames Joke van Neerven en Carla van Thiel onze gelederen versterken. Beide dames zijn lid van de Graalbeweging. Zij hebben een veelbewogen en zeer interessant leven achter de rug. Ons redactielid Adri Vergeer had een gesprek met hen en de dames hadden heel wat te vertellen. Zeker de moeite waard om te lezen.

Een ander nieuw gezicht is dat van onze zorgcoördinator de heer Daan

Baarda. Daan nam het stokje over van mevr. Hélène van Rijswijk. Van Hélène hebben wij afscheid genomen, zij is samen met haar man een eigen zorgcentrum begonnen. Frater David had een gesprek met onze nieuwe man.

Frater Hans Wennekes heeft tijdens zijn werk in Lodwar altijd goede contacten gehad met de afdeling KBO De Bilt-Maartensdijk. Deze afdeling steunt ook nu nog het straatkinderenproject. Inmiddels is Hans na zijn terugkomst in Nederland bestuurslid van deze KBO-afdeling geworden in de functie van penningmeester. In een helder artikel beschrijft hij wat die KBO zoal doet voor ouderen en wat zijn aandeel hierin is.

Van een geheel andere orde is onze nieuwe rubriek 'Kijken in de ziel'. Geïnspireerd door het gelijknamige programma van de KRO, hebben wij dit onderwerp opgepakt. De komende tijd zal regelmatig een artikel rond geloof en twijfel verschijnen. Ondergetekende bijt het spits af. Mogelijk zullen andere schrijvers volgen.

Vanuit Lodwar stuurde frater Alexi-

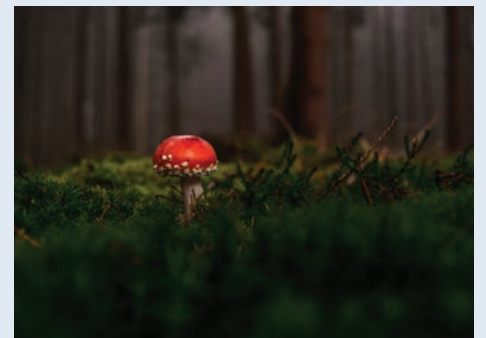
us ons een artikel over geschiedenis van het straatkinderenproject. Interessant te lezen hoe dit in al die jaren gegroeid is.

In een vrolijke fotocollage krijgt u een indruk hoe de fraters en bewoners van Sint-Jozef hun zomervakantie doorgebracht hebben. En dan zijn er natuurlijk de vaste rubrieken 'Ons zijn voorgegaan' en 'Kort Nieuws', trouw verzorgd door frater David en frater Wim Versteeg. Van onze administrator frater Wim Janssen vernam ik dat het aantal abonnees gelijk blijft. Mensen zeggen op door ouderdom of vanwege overlijden, maar er komen ook steeds nieuwe abonnees bij. Goed om te horen.

De gedichten staan dit keer volledig in het teken van de herfst. Het gedicht 'Herfstmijmering' heeft ongetwijfeld herkenningspunten voor menigeen van ons. In het gedicht 'Loslaten' leest u de wederwaardigheden van een beukenblaadje dat ervaart wat 'loslaten' werkelijk betekent.

Wij wensen u een heel fijne en gezellige herfsttijd toe en veel leesplezier met deze *Onder Ons*.

frater Ton Oostveen



Herfstmijmering

Herfst, jij ouwe trouwe makker,
voorbeeld van vergankelijkheid.
Wat is het dat ik met jouw komst,
moet denken aan de eeuwigheid?

Het gaan en komen van seizoenen,
spreekt mij bij jou het meeste aan.
Door lente, zomer ons gebracht,
wordt hier robuust teniet gedaan.

Wat welig tierde, groeide, bloeide,
buigt het hoofd en legt het af.
Verdord, verrot, tot stof vergaan,
groet het de aarde als zijn graf.

Maar al wat één werd met de aarde,
heeft nieuwe krachten opgedaan, zo
wordt het voeding voor nieuw leven,
en vindt daarin zijn voortbestaan.

Leven is sterven maar niet tevergeefs,
zelfs een blad wacht een nieuw bestaan.
Wat ons doet leven kent tijd nog duur,
het zal in eeuwigheid niet vergaan.

frater Ton Oostveen

Indonesische jubilarissen 2019



**frater Sarto Ndoki
60 jaar frater**



**frater Hendrik Tupen Belo
50 jaar frater**



**frater Christoforus P.Lourdes
40 jaar frater**



**frater Polikarpus Susar
25 jaar frater**

Hartelijk Gefeliciteerd en Gods zegen gewenst

KENNISMAKEN MET JOKE EN CARLA

Het Fraterhuis St.-Jozef kreeg er weer twee nieuwe bewoonsters bij. En omdat het een goede gewoonte is geworden u met nieuwe huisgenoten van de fraters kennis te laten maken, werd een afspraak gemaakt met beide dames: Joke van Neerven en Carla van Thiel.

Ze hadden heel wat te vertellen die twee, want ze hadden bepaald geen 'standaard leven'. Als lid van de Graalbeweging hebben ze veel meegemaakt en veel van de wereld gezien. Nu hebben we wel eens van de Graal gehoord, maar vaak was dat in avontuurlijke verhalen over ridders en koningen. Laten we hier echter beginnen met in het kort iets te vertellen over de Graal van Joke en Carla.

De beweging begon toen in 1921 een groepje jonge vrouwen zich wilde gaan inzetten om de katholieke traditie een duidelijker gezicht te geven. Initiatiefnemer was pater Jacques van Ginneken s.j., die de groep 'Vrouwe van Nazareth' noemde (naar Maria, de moeder van Jezus). De Graalbeweging begon in 1930 toen Mgr. Aengenent de groep vroeg de vrouwelijke jeugd te organiseren in het bisdom Haarlem.

Nu – bijna 100 jaar verder – is de beweging uitgegroeid tot een internationale gemeenschap van vrouwen uit verschillende culturen, van verschillende sociale achtergrond en leeftijd. Ze komen uit verschillende religieuze tradities en begaan verschillende spirituele wegen, maar ze delen dezelfde Graalvisie. Ze erkennen dat ieder zijn of haar



uitdrukking van geloof, religie en spiritualiteit weerspiegelt in eigen realiteit en cultuur en die verschillen worden gerespecteerd. De toestand van de wereld wordt onder ogen gezien en waar mogelijk en nodig tegemoet getreden, in toewijding aan het samen groeien en het leren van elkaars wijsheid, ervaring en spirituele zoektocht.

Tot deze Graal voelden Joke en Carla zich aangetrokken. Joke begint te vertellen dat zij als jong meisje in Heerlen de vroedvrouwenopleiding volgde. Ze had echter gehoord dat er in Ubbergen een missieschool was opgericht die jonge vrouwen met een beroepsopleiding voorbereidde op werk in ontwikkelingslanden. Daar ging ze in 1950 heen, ze werd er geschoold in liturgie, inheemse talen, Engels en/of Frans, Bijbel en praktische

vakken. Maar ze wilde Graallid worden, dat had ze intussen ook besloten, en daarom vervolgde ze haar opleiding daarna in de Tiltenberg, een oefenhuis van de Graalbeweging.

Haar eerste uitzending kwam in 1953. Ze kreeg een contract met de Belgische regering voor Congo, waar ze zelf een functie als vroedvrouw kreeg en daarnaast Afrikaanse vrouwen zou opleiden. Ze reisde er met enkele andere vrouwen per boot vanuit Antwerpen heen en bleef tot 1960, toen ze moesten vluchten voor opstand en muerij.

Ze kwam toen een poosje naar Nederland, specialiseerde zich in Zevenaar in de verpleging en vertrok toen in 1963 naar Tanganika, het huidige Tanzania. Ze werkte er op een nieuwe dokterspost tot eind jaren zestig; de laatste jaren samen met Carla die ook naar Tanzania was gekomen, maar daarover straks meer. We maken eerst Jokes verhaal af.

Toen ze in 1969 wegging uit Tanzania, ging ze na een kort verlof naar Egypte. Haar standplaats daar werd Caïro en haar werk verpleging. Later ging ze iets zuidelijker werken in Opper-Egypte, langs de Nijl, in de plaats Akhmin. Daar deed ze sociaal werk. Ze koestert nog steeds tastbare bewijzen uit die tijd: prachtige borduurwerken gemaakt door Egyptische vrouwen die daarmee vorm gaven aan hun leven van alledag. Bootjes op de Nijl staan erop, het voeren van de kippen, tarweschoven, allerlei dieren, huizen en paleizen.

Met langere of kortere verlofperiodes bleef ze er zo'n 20 jaar. In 1989 kwam ze definitief terug naar Nederland en vestigde zich in Utrecht, waar ze zich bleef inzetten en vrijwilligerswerk deed, onder andere in een hospice.

Dan is nu toch echt Carla aan de beurt. Carla werd geboren en groeide op in Rotterdam, waar ze ook de oorlogsjaren meemaakte. Als 18-jarige begon ze aan haar opleiding tot verpleegkundige op Vronestein, een instituut dat gerund werd door de Graalbeweging. Hierdoor kwam ze toevallig in aanraking met deze beweging en dat kwam goed uit want ze wilde ook graag naar de missie.

Met hetzelfde vliegtuig als waarmee Joke in 1963 naar Tanzania vertrok, vloog Carla naar haar eerste opdracht in Afrika. Ze kwamen toen niet direct op precies dezelfde post terecht, maar later wel, want ze hebben er enkele jaren samengewerkt.

Carla werkte tot 1969 in Tanzania, waarna ze tot 1997 met enkele tussentijdse opzaken in Oeganda werkte als verpleegkundige en trainingen verzorgde voor Afrikaanse vrouwen in verschillende gezondheidsposten, onder andere in Teso en in een ziekenhuis in Kampala. Een moeilijkheid was dat elke plek zijn eigen taal en eigen cultuur had. Om te kunnen blijven communiceren met de mensen, heeft ze dan ook allerlei extra lessen gevolgd.

Gedurende haar tussentijdse verblijven in Nederland onderging ze een oogoperatie. Ook woonde ze een poosje in de Gemeenschap van de Hooge Berkt in Bergeijk, waar ongeveer dezelfde idealen nagestreefd werden als bij de Graal en waar Carla zich thuis voelde.

In 1982 ging Carla op groot verlof na een onvoorzien en onprettig vertrek uit Afrika vanwege oorlogsgeweld. Dit riep bij haar oorlogsherinneringen uit Rotterdam op en voelde als een soort vlucht. Maar de tijd die volgde werd nuttig gebruikt: op verzoek van de Graalbeweging volgde ze een opleiding om godsdienstonderwijs te kunnen gaan geven aan jonge vrouwen in Afrika. Ook volgde ze een cursus over 'opbouwen van vertrouwen' en studeerde theologie aan de agogisch/pedagogische opleiding in Utrecht.

Met al die kennis kreeg ze een baan bij de Stichting Kerken en Buitenlanders waar ze na vijf jaar wegging om pastoraal werkster te



worden in een verpleeghuis op Kanaleneiland in Utrecht. Maar de herinneringen aan Oeganda en Kampala bleven, vooral de goede. Begin jaren '90 ging ze terug voor vriendenbezoek, maar daar vloeide uit voort dat ze gevraagd werd om een aidsproject te komen ondersteunen. In 1992 ging ze voor vijf jaar weer naar Kampala en hield zich met steun van Memisa ten behoeve van hiv en aidspatiënten bezig met onderzoek en scholing. Na die vijf jaar werd het project overgedragen aan een

Oegandese vrouw met de juiste capaciteiten. Carla keerde definitief naar Utrecht terug al blijft ze 'haar mensen' in Afrika met enige regelmaat bezoeken.

Ze gaat in Utrecht wonen in een van de Beyerskamers en zet zich in voor vrijwilligerswerk. Joke wordt een van haar buurvrouwen. Eind goed al goed, zou je bijna zeggen. En eigenlijk is dat ook wel zo. Ze wonen daar erg naar hun zin. Maar ja, de ouderdom gaat een toontje meezingen als je steeds meer op leeftijd raakt. Joke heeft hulp nodig en wordt geïndiceerd.

Via een KBO-groepsgebesprek over wonen en contacten met diverse mensen, komen de dames in contact met het Fraterhuis St.-Jozef in

De Bilt. Er worden afspraken gemaakt met overste frater Wilfried en alles wordt geregeld. Eind juli werden Carla (83) en Joke (95) huisgenoten van de fraters. Ze werden hartelijk ontvangen en voelen zich al

een beetje thuis, al moeten ze nog wel iets meer 'wegwijs' worden, vinden ze zelf.

Ze kijken terug op een mooi leven dat ze goed en zinvol konden invullen mede dankzij de Graal, die nog steeds groeit en bloeit, nu in 18 landen. Ze vinden het een mooie gedachte daaraan bijgedragen te hebben, zijn blij met hun nieuwe huisvesting en zien de toekomst vol vertrouwen tegemoet.

Adri Vergeer

KORT NIEUWS



- Begon het vorige 'Kort Nieuw' met de vermelding van een feestelijke gebeurtenis, namelijk de geboorte van 17 eendjes, nu mag ik u melden dat zij allen zijn uitgevlogen. De maand juli werd door hen gebruikt om ons te verlaten.
- De heer Daan Baarda is sinds 15 juni de nieuwe teamleider zorg. Hij volgt Hélène van Rijswijk op die op 14 april afscheid had genomen
- Op 15 juni werd afscheid genomen van mevr. Petra de Landmeter. Zij is 40 jaar lang betrokken geweest bij INKO, een blad van en voor de fraters. Haar bijdragen bestonden voornamelijk uit interviews en verslagen van bijeenkomsten
- Frater Wim Janssen logeerde in het ziekenhuis van 5 t/m 10 juli. Aldaar werd een longontsteking met succes bestreden.
- Inmiddels is het een traditie om  en keer in het jaar er op uit te gaan om kersen te eten. Zo ook dit jaar. Op 8 juli was het zover. Met twee busjes, enkele auto's en een wagen met rolstoelen en rollators werd er een bezoek gebracht aan een kersenboomgaard. Met zichtbaar genoeg werden de kersen verorberd en kon men spreken van een geslaagde middag.
- Pastor Henk Bloem bracht enkele weken door in het St.-Jozefhuis in De Bilt. Reden: revalideren van zijn tweede knieoperatie. Eind augustus mocht hij weer naar huis. Met twee nieuwe knieën loopt de pastor weer vrolijk rond.
- Het St.-Jozefhuis in De Bilt heeft sinds 29 juli twee nieuwe bewoonsters. Het zijn de dames Carla van Thiel en Joke van Neerven. Beiden zijn lid van de Graalbeweging Nederland.
- Na een wekenlang verblijf in het ziekenhuis is frater Roland Disch op 29 augustus verhuisd naar het verpleeghuis Rinnebeek in De Bilt. Wij wensen hem een goede tijd in zijn nieuwe woonomgeving.
- "Driemaal is scheepsrecht" is een oud Nederlands gezegde. Dit gezegde heeft ook betrekking op het bezoek aan een dierentuin. Een gepland bezoek moest door weersomstandigheden (regen, te warm) twee maal worden uitgesteld. Op 19 augustus was het zover. Er werd die middag een bezoek gebracht aan de dierentuin in Amersfoort. Boeiend doch ook vermoeiend, zo liet men hier en daar horen.
- Op 3 september werden de activiteiten van het jaar 2019 afgesloten met het optreden van Luuk Lenders. Een zeer muzikale en creatieve jongeman die naast de accordeon verschillende soorten fluiten bespeelde. Het werd een zeer geslaagde middag waarbij Luuk veel waardering oogstte met zijn optreden.
- Op vrijdag 30 augustus is frater Willibrordus Hilhorst nabij De Berekuil in Utrecht met zijn scootmobiel in een bocht omgeslagen. Na een CT-scan in het Antoniusziekenhuis Leidsche Rijn werd een breuk in de linkerheup geconstateerd. Woensdag 4 september is hij geopereerd. Wij hoopten op een spoedig herstel en zijn terugkeer naar het fraterhuis. Helaas mocht dit niet zo zijn. Op 11 september jl. overleed frater Willibrordus, op 18 september werd hij begraven. Velen waren daarbij aanwezig, heel mooi was dat. Op het leven van frater Willibrordus kijken wij in de volgende Onder Ons terug.

frater Wim Versteeg

Zomerse activiteiten



naar de dierentuin



toen het zo heet was.....
de ijscoman aan huis



Keukenhof



kersen eten



en ter afsluiting het septemberfeest met muziek,



dansende vrijwilligers en bewoners en zingende fraters



AFDELING DE BILT/MAARTENSDIJK



Het Fraterhuis Sint-Jozef in De Bilt heeft altijd sterke banden gehad met de KBO, de Katholieke Bond voor Ouderen, afdeling De Bilt/Maartensdijk, doordat frater Robert Brouwer tot zijn dood in 2007 bestuurslid was. Frater Daan Boonman nam deze bestuursfunctie over tot zijn plotselinge dood in 2017.

Tijdens mijn verlofperioden verbleef ik altijd in het Huize Lemania van frater Boonman en kreeg toen een beetje inzicht in wat zijn betrokkenheid was bij deze ouderenbond. Daardoor kreeg ik ook contact met Ria van der Poel die het recreatieprogramma verzorgde voor de afdeling. Door deel te nemen aan enkele activiteiten zoals een bootreis en een dia-avond kwam het straatkinderen project Nadirkonyen in Kenia bij de deelnemers in beeld en zo ontstond er interesse om wat voor deze kinderen te doen. Zelfs tijdens een vijfdaagse busreis was

er een Skype-contact tussen Nadirkonyen in Kenia en het hotel in Duitsland waar de reizigers verbleven.

Toen ik eind 2017 repatrieerde, werd ik lid van deze bond en werd me gevraagd om toe te treden tot het bestuur van de afdeling De Bilt/Maartensdijk tijdens de Algemene Ledenvergadering van 2018 in de rol van penningmeester.

Er is een Katholieke en een Protestantse Christelijke Ouderen Bond. Sinds 2017 hebben beide verenigingen hun krachten gebundeld en vormen zij op landelijk niveau de seniorenorganisatie KBO-PCOB. Lokale afdelingen van KBO en PCOB zoeken elkaar ook steeds vaker op. Zij organiseren gezamenlijke activiteiten en trekken samen op in de lokale belangenbehartiging.

Het uitgangspunt van KBO-PCOB is dat een leven altijd volwaardig is, ook al functioneert het niet, of niet meer volledig. De waardigheid van een mens is niet afhankelijk



van wat iemand kan, maar alleen van het feit dat hij of zij er is en er mag zijn.

Het mag niet zo zijn dat hulpbe-



hoevenden – ouderen, maar ook jongeren – zich moeten verontschuldigen dat ze er (nog) zijn. Dat is een boodschap die wat ons betreft ook mag klinken in het maatschappelijk debat en meer handen en voeten zou moeten krijgen in concreet gedrag in onze samenleving, waarin we omzien naar elkaar.

Als je lid wordt van de KBO, word je niet alleen lid van 's lands grootste seniorenorganisatie en je lokale KBO-afdeling, je profiteert namelijk ook van de vele voordelen, waaronder:

- 10 keer per jaar het gratis magazine van KBO-PCOB
- Gratis (juridisch) advies, bellen met de pensioentelefoon en gebruik maken van de ouderenadviseurs
- Hulp bij je belastingaangifte
- Mooie aanbiedingen via KBO-PCOB-voordeel





- De KBO collectieve zorgverzekering van Zilveren Kruis Achmea
- Lokale activiteiten bij de KBO-afdeling
- Belangenbehartiging op landelijk niveau, met een sterke lobby in Den Haag
- Korting op de kosten van je rijbewijskeuring

Het bestuur van de afdeling De Bilt/Maartensdijk is meer bezig op plaatselijk niveau en probeert zoveel mogelijk voor haar leden te

doen. Belangrijke momenten ieder jaar zijn de paasviering in Maartensdijk, de kerstviering in het Fraterhuis St.-Jozef in De Bilt en de nieuwjaarsreceptie in Maartensdijk. Bijzondere activiteiten zijn de twee of drie vijfdaagse busreizen, een jaarlijkse boottocht, enkele dagtochten per bus, koffiemorgens, uit eten in een mooie locatie, fietstochten, bingo, sinterklaasbrunch in de Biltse Hoek en kerststukjes maken.

Het is bijzonder fijn dat de deelnemers elkaar goed kennen zodat het meer lijkt op een familiereünie dan op een willekeurig busreisje. Dit jaar hebben we reizen georganiseerd naar Sauerland en de Vulkaneifel in Duitsland waaraan 40 leden per reis deelnamen. Tijdens die reizen worden diverse leuke uitstapjes gemaakt en interessante plaatsen bezocht. Dit jaar was het erg warm zodat ook enkele terrassen opgezocht werden om even te genieten van wat de plaats te bieden had. Zo hebben we een keer de bouw van een cruiseschip bekeken, zijn we in een bierfabriek geweest en hebben gestaan in het binnenste van een windmolen. Dan ervaar je hoe groot zo'n molen van ruim 200 meter hoog en dan bekijk je deze molens anders wanneer je ze weer in het veld ziet staan.

frater Hans Wennekes



KIJKEN IN DE ZIEL

In de redactievergaderingen voor deze jaargang (2019) is een aantal keren het onderwerp 'Kijken in de ziel' genoemd als mogelijke rubriek voor ons blad Onder Ons. In een tijd waarin geloven geen vanzelfsprekende zaak meer is, zouden wij als onderwijs- en opvoedingscongregatie eigenlijk best ons licht hierop mogen laten schijnen. Frater Ton Oostveen bijt het spits af. Hierbij de eerste aflevering van deze nieuwe rubriek. Redactie.

Heeft u ooit de moeite genomen om in uw ziel te kijken? "In mijn ziel kijken? Ik heb al genoeg aan mijzelf laat staan dat ik in mijn ziel kijk!" Ja, we leven in een tijd waarin geloven niet bepaald 'in' is. Er zal best 'iets' zijn, roepen we. Het geloof uit onze kinderjaren is behoorlijk gerafeld zo niet versleten en daar is veelal niet veel nieuws voor in de plaats gekomen. De beslommingen van het leven nemen ons in beslag en tot verdieping en groei in ons geloof komen we niet of nauwelijks. En als onze tijd om is, schrikken we hoe snel het allemaal gegaan is. Dan komt de ouderdom met zijn gebreken waardoor het enkel inleveren en loslaten is. Kwalen en ongemakken nemen ons in beslag en we zijn kind aan huis bij dokter of ziekenhuis. Nog wat jonger kan een burn-out, een midlifecrisis of een scheiding ons leven volkomen op zijn kop zetten. "Is dit het nou? Is dit de zin van het leven?"

De antwoorden die onze ouders in hun geloof vonden, herkennen we niet meer. We lijden aan een niet nader te duiden behoefte. Het

knaagt aan ons als een heimwee naar vrede, liefde en innerlijke rust. We staan met lege handen en gaan op zoek naar zingeving. Dat kan ook niet anders want de mens is in zijn diepste wezen religieus. Dit woord komt van reli-gare, wat zoveel betekent als opnieuw verbinden. Wat moet er opnieuw verbonden worden? De éénheid met onze Oorsprong, God, de Bron van alle leven. Het is die éénheid waar Jezus om bidt op de laatste avond van zijn leven: "Mogen zij allen één zijn zoals U, Vader, het bent in Mij in Ik in U." Jezus bidt hier niet dat iedereen christen zal worden. Die waren er toen nog niet eens. Nee, Hij bidt dat ook wij tot het besef komen wie en wat we werkelijk zijn. Eén met God onze Oorsprong.

'De grootste wijsheid is zelfkennis', leert ons de spreuk boven de poort bij het Orakel van Delphi in Griekenland. 'Weet wie je bent'. Wie ben ik? Ben ik mijn lichaam, ben ik mijn denken, ben ik mijn geheugen, ben ik mijn emoties? Nee, dit zijn hulpmiddelen om in dit leven op deze planeet te kunnen leven. Maar dat is niet we zijn. We zijn veel meer, veel groter, veel rijker. Ben ik een ziel? We zijn niet een ziel, we hebben een ziel. We zijn ook niet ons lichaam, we hebben een lichaam. We hebben ook niet een geest, we zijn geest. Je hiervan bewust worden heet 'ontwaken'.

Ontwaken uit wat we noemen de oorspronkelijke vergissing, de universele slaap. Wanneer we dat eenmaal ontdekt hebben en ons

dat bewust zijn, verandert ons leven. We komen tot de ontdekking wat we werkelijk zijn, de 'waarneemer' van dit alles.

Ik ben ervan overtuigd dat de huidige mens, jong of oud, absoluut niet ongelovig is. Uiteindelijk is het probleem waar wij als mensen mee worstelen niet slechtheid of zonde, maar onwetendheid. Onwetendheid waarvan? Van het feit dat alles dat zich in deze wereld manifesteert (*zich laat zien*), komt vanuit een diepe geestelijke Bron en wij een sprankje van die goddelijke essentie in ons meedragen.

Is dat onze ziel? Zo kun je het noemen, of je diepste Zelf, je goddelijk energie. Dit hangt vaak samen met de geloofsrichting of cultuur waar we uit voortkomen. De Waarheid zit in onszelf. Deze universele kracht van Waarheid, Leven en Liefde is van ons, ongeacht naar welke kerk we gaan of welke filosofie we volgen. Jezus zegt het: "Het koninkrijk van God is in jou!" Een goddelijke onverbreekelijke éénheid. De Joodse mystica Etty Hillesum, 1914-1943, omgekomen in Auschwitz, zegt hierover in haar geschriften: "Het mooiste, het rijkste, het diepste waarin ik rust, dat noem ik God." Dat is wat we samen zijn, want daar maken we met zijn allen deel van uit. In onze christelijke traditie noemen we dit: 'Het Lichaam van Christus.'

Een andere belangrijke uitspraak van Jezus zegt: "Zoek eerst het koninkrijk der hemelen in jezelf en

wat je nodig hebt komt dan wel naar jou toe." Jezus verwijst hier naar de weg naar binnen in jezelf. Die plek van Waarheid, Leven en Liefde. De plek waar God in jou woont, zoals Henry Nouwen dit zegt. Dat dienen we eerst te doen, dat is het belangrijkste. Dit vraagt wel van onszelf dat we hier prioriteit aan geven, voorrang dus, willen we 'dieper' gaan leven. Niet eenvoudig in een wereld die aan alle kanten op ons inwerkt met haar prikkels: sociale media, een enorme hoeveelheid activiteiten en werkzaamheden en onze gewone dagelijkse verplichtingen. We worden geleefd en laten ons leven. Totdat we zeggen: Tot hier en niet verder. Vrij ben je pas als je zelf de regie van je doen en laten in handen neemt. Dit is een kwestie van bewustwording. Vraag jezelf af: Loop ik aan de hand van mijn ego, of ben ik gastheer/gastvrouw voor God? Jezus zegt: "Ga aan al die drukte voorbij. Wees wel in deze wereld, maar wees niet van deze wereld. Zoek de stilte in jezelf op." Wanneer we eerst de stilte in onszelf opzoeken, dan kan er ook iets in onze omgeving gaan veranderen.



Mooi zult u zeggen, maar hoe doe ik dat? Vanuit mijn eigen ervaring weet ik dat de stille meditatie voor mij het meest krachtige is. "In de stilte spreekt God," zeggen de mystici. Al het overige is een slechte vertaling. Om tot die diepe stilte te komen, speelt onze adem een belangrijke rol. Adem is leven, is het in- en uitgaan van God. Het is deze in- en uitgaande adem die je volgt in jezelf. Door dit te doen, schenk je geen aandacht aan de gedachten, beelden, emoties of



herinnering welke in de stilte bij je 'omhoog' komen, want dat is wat de stilte doet. Neem enkel waar dat deze gevoelens en gedachten er zijn, maar ga terug naar je in- en uitademing. Om de stilte die ontstaat te ondersteunen kun je je uitademingen tellen van één tot tien. Dit is wat men in de zenmeditatie doet. De christelijke meditatie kent vanuit de overlevering van de woestijnvaders het gebruik van de mantra of het eenregelig gebed. De meest bekende mantra tekst is: Maran-Ata wat betekent 'Kom Heer', letterlijk Heer kom. Dit komt uit het Aramees, de taal die Jezus sprak. Andere mantra teksten zijn: God, Jezus, Christus, of het Jezus gebed: 'Heer Jezus Christus, Zoon van de levende God, ontferm u over mij'. Ook een heel krachtige mantra is: 'Ik Ben', dit komt uit de Joodse traditie en is de Godsnaam. Een prachtig eenregelig gebed is: 'Ik ben één met mijn Vader'. Dit zijn woorden van Jezus, die je eindelijk kunt herhalen in de stilte. Het mooie van de mantra is dat hij begint in je hoofd maar door de

herhaling eindigt in je hartstreek. Deze oefening kunt u gewoon doen, zittend op een rechte stoel, de handen in de schoot of rustend op de stoelleuning. Doe dit 's morgens en 's avond. Neem om te beginnen zeven minuten voor jezelf. Adem rustig in en uit en zeg je woord of tel je uitademing. Eenmaal gewend aan deze oefening kunt u dit uitbreiden tot tien, vijftien of twintig minuten. Zonder dat u het weet, maakt u een begin met stille meditatie en ontdekt u het Koninkrijk Gods in uzelf. Die stille vredige plek van Waarheid, Leven en Liefde. En wat je nodig hebt, komt dan wel naar jou toe Succes en graag tot de volgende keer.

frater Ton Oostveen

DAAN BAARDA DE NIEUWE ZORGMANAGER

Het Fraterhuis Sint-Jozef heeft een nieuwe zorgmanager. Op 15 juni 2019 kregen we de verheugende mededeling dat De Bilthuysen, in overleg met het Bestuur van het Religieus Huis Nederland van de Fraters van Utrecht, een nieuwe zorgmanager had gevonden in de persoon van Daan Baarda. Hij gaat ervoor zorgen dat de zorg aan de bewoners van het fraterhuis, zowel in administratief opzicht als in de praktijk weer alle aandacht krijgt.

Wie is Daan Baarda?

Daan Baarda, een jongeman van 29 jaar, werd geboren op 3 juli 1990 in Bilthoven op de Valkenierslaan, dicht bij het gemeentehuis. Hij heeft een partner Charlotte en een dochtertje en woont in Bilthoven.

Hij doorliep de lagere school zonder problemen en ging daarna naar het Groenhorst College in Maartensdijk. Hier volgt hij de 4-jarige opleiding van het vmbo. Hij dacht nu de dierenwereld in te gaan en volgde logischerwijs de 4-jarige opleiding op het Groenhorst College in Barneveld met de richting dierhouderij. Daan hield van dieren en bezat naast kleine huisdieren ook andere dieren zoals slangen. Maar toch werd dit niet de richting die hij zou inslaan voor zijn reguliere werk.

Banen

Op zijn 21ste besloot hij werk te gaan zoeken in het begeleiden van rouwverwerkende mensen. Hij ondersteunde hier mensen met hun

verlies en kon zo de nabestaanden bijstaan in hun moeilijke periode. Na ongeveer een jaar moest hij stoppen omdat zijn broertje een ernstige vorm van leukemie bleek te hebben en hij voor hem moest gaan zorgen. Gelukkig krijgt zijn broer later een beenmergtransplantatie, die hem van deze ziekte afhelpt. In de tussentijd heeft hij toch tijd over en doet hij vakantiewerk in Huize Het Oosten als vrijwilliger.

Opnieuw studeren

Men was erg blij met hem en hij kreeg zelfs een opleiding verpleegkundige aangeboden. De leiding zag in hem een kandidaat voor een goede functie in deze zorg. Hij



accepteerde het aanbod en startte de studie VIG (verzorgende individuele gezondheidszorg) en ook de opleiding Verpleegkundige. Het is een intensieve opleiding, maar hij realiseerde zich dat dit voor de toekomst noodzakelijk is.

Na die vier jaar was hij een bekwaam verpleegkundige met de diploma's VIG en Verpleegkundige. Hij werd dus inzetbaar op vele posten. Met het stage lopen op verschillende locaties was zijn kennis van de vele kanten van de zorg een welkome aanvulling geworden op de theoretische kennis. Door het behalen van de papieren verpleegkunde werd hij ook bevoegd om leiding te gaan geven aan een team van werkenden in de zorg. Zijn werkterrein blijft de zorginstelling van De Bilthuysen.

Werkzaamheden

Na afronding van zijn studie ging hij eens kijken wat er verder zoal te doen is in deze sector. Er waren meerder mogelijkheden en er waren best grote problemen betreffende hoe de zorg in deze tijd moest worden aangepakt. Daan kreeg, na het behalen van zijn diploma's in De Bilthuysen, al gauw de kans om hogerop te komen. Hij werd gevraagd om coördinator-verpleegkundige te worden voor De Bilthuysen. Hij accepteerde deze baan. Maar wat ging hij doen in de verpleegkunde zelf?

Er verscheen een brief met een vacature in het Fraterhuis Sint-Jozef. Hierin werd gevraagd om een teammanager, omdat de vorige manager met dit werk ging stop-



pen. Het zorgteam hier in het fraterhuis is ook van De Bilthuysen en Daan voelde er wel veel voor om hier eens wat te gaan doen. Hij solliciteerde op de baan, werd uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek en er volgden gesprekken met de leiding van het fraterhuis en de leiding van De Bilthuysen. Vanwege de gemeenschapsvorm en de diversiteit van bewoners – er wonen fraters, religieuzen van andere congregaties, pastores en leken, mannen en vrouwen – wordt de zorg in het fraterhuis toch iets anders benaderd dan in een regulier huis, is de aanpak gecompliceerder.

Na meerdere gesprekken met de leiding werd Daan officieel benoemd tot teammanager, een taak waar hij met veel enthousiasme aan is begonnen.

Zorg

Wie van de bewoners en bewoonsters vallen onder de zorg? Alle mensen in dit huis krijgen zorg, indien nodig. De indicatie is afhankelijk van de zorgvraag en de pro-

blemen die men heeft. Dit kan dus variëren van kousen aantrekken, helpen met wassen en douchen, tot het helpen van mensen die volledige hulp nodig hebben. Daan heeft de verantwoordelijkheid voor de medicijnen en voor alle medische handelingen.

Bij de zorg en hulp denken we ook aan assistentie van fysiotherapeuten en mensen van de pedicure. Zo zijn er dus vele terreinen waar hulp nodig is en waar aan gedacht moet worden. Bij De Bilthuysen blijft Daan de eerst aanspreekbare. Zo weet men bij wie men terecht kan.

Verder studeren

In september gaat Daan opnieuw naar school. Ja, er komt geen eind aan. Ditmaal gaat hij de opleiding Management in Zorg en Welzijn volgen. Hier wil hij zich verder bekwamen in het leiden van een zorginstelling. De opleiding duurt 1 jaar.

Met de komst van een nieuwe teammanager, in de persoon van Daan Baarda, is er meer duidelijkheid gekomen in ons Fraterhuis Sint

Jozef en dat komt het vertrouwen in de medische zorg beslist ten goede. We hopen samen op een zonnige toekomst.

Aandacht

Daan vertelt ons: "Toen ik in juni met deze baan begon, waren er heel wat punten die aandacht nodig hadden. Samen zijn we deze gaan aanpakken en je merkt dat het gaat lopen. Sommige dingen waren wat onoverzichtelijk geworden en er waren punten die nog wat extra aandacht nodig hadden. We zijn er nu mee bezig dit aan te pakken. Het is mooi werk om te doen!"

Wat de toekomst ons zal brengen weten we niet. We blijven hopen en vertrouwen dat we op de goede weg zijn.

Daan, hartelijk dank voor het gesprek dat we samen hadden. Jou en je team wens ik alle goeds toe!

frater David Mullink

EEN NAAM IS MEER DAN U DENKT WONDERLIJKE ZAKEN

Als kind heb ik mij altijd afgevraagd waarom er in de linnenkast van mijn ouders een keihard klein broodje in een doosje lag. Later hoorde ik het verhaal daarbij. Mijn ouders zijn getrouwd net na de oorlog. De vervulling van de grote kinderwens liet echter lang op zich wachten. Nadat ook de pastoor al eens langs was geweest om te vragen of alles wel in orde was, besloot mijn moeder (op advies van een vriendin die inmiddels zelf al vijf kinderen had) op bedevaart te gaan naar de grote kerk in Culemborg om de H. Nicolaas van Tolentijn (van Tolentino) aan te roepen. Niet zonder resultaat. Toen ik werd geboren waren mijn ouders de hemel te rijk!



Meer wonderlijke zaken zijn over de **H. Nicolaas** (10 september) te vertellen. Behalve dat de mensen aan hem gewijde broodjes in de vlammen gooiden om een brand binnen de perken te houden, werden die broodjes ook wel gemengd door het veevoer ter bescherming



van de dieren. Tijdens de zogenaamde 'paardenomgangen' kon men bij augustijnenkloosters deze broodjes verkrijgen. Bij zo'n omgang leidde men de paarden drie keer rond de dorpskerk. Ook op 29 juni (feest van **Petrus en Paulus**) vonden 'ruiterprocessies' plaats. Na afloop hingen de ruiters vaantjes in de stallen. De gewijde 'Sint-Pauwelsbroodjes' werden aan de dieren gegeven tegen besmetting. Ook gaat het verhaal dat er negen dinsdagen voor de feestdag van de H. Antonius van Padua (13 juni) broodjes werden uitgedeeld aan de armen. In latere tijden werden de broodjes vervangen door geldelijke giften. Ook de aan de **H. Agatha van Catania** gewijde broodjes zouden beschermen tegen brand. Haar naamdag is 5 februari.

Bij al dat brood moeten we ook wat drinken. Heeft u wel eens gehoord van de 'Sint-Steffensminnedronk'? Vroeger was het de gewoonte om op de naamdag van de **H. Stefanus** (26 december) alle ruzies van dat jaar bij te leggen. Men dronk dan samen een glas rode wijn. De H. Stefanus werd vanwege zijn geloof gestenigd. Toen hij stierf, bad hij dat zijn beulen deze zonden niet aangerekend zou worden. Verzoening dus.

Iets dergelijks was de 'Sint-Jansminnedronk'. Dit was echter witte wijn, die gelovigen aangeboden kregen ter ere van de H. Johannes Evangelist (27 december). Deze zou bescherming bieden bij vergiftigingen. De legende vertelt dat de H. Johannes onder dwang uit een beker giftige wijn moest drinken. Eerst moesten twee ter dood veroordeelden er uit drinken. Deze stierven onmiddellijk. Johannes echter maakte eerst een kruisteken over de beker, dronk en bleef gezond. Zijn geloof had hem gered.

Heel apart was ook het gebruik van 'eet- of slikprentjes'. Deze werden ook wel 'hostieprentjes' genoemd. Verschillende heiligen stonden er klein op afgebeeld. De bedoeling was steeds één afbeelding af te knippen of te scheuren. Daarna werd die meegebakken in het brood of kon men deze met wat water doorslikken. Bij zieke dieren werden



ze vermengd met het voer dat ze kregen. Deze wonderprentjes waren in verschillende bedevaartsoorden verkrijgbaar.



Genoeg gegeten en gedronken. Bent u bekend met de 'Sint-Janstrossen'? Vooral in Noord-Brabant bestond de gewoonte om op de vooravond van 24 juni (H. Johannes de Doper) aan de voor- of achterdeur drie 'Sint-Janstrossen' of één grote tros op te hangen. Deze zouden huis en haard beschermen tegen bliksem, hagel en onweer. Ze werden gemaakt van meer dan 10 bloemensoorten (waaronder het sint-janskruid, notenblad, anjers, grassoorten en rozen). De oorsprong hiervan gaat terug op een legende dat de H. Johannes op de vlucht voor zijn vijanden onderdak vond bij een vriend. Volgens de wet was het verboden iemand gevangen te nemen na zonsondergang. Om het huis echter te markeren hingen de achtervolgers een bloementros aan de gevel. Maar 's nachts kwam een engel en hing aan alle huizen een bloementros, zodat de H. Johannes de volgende dag niet gevonden werd.

Een ander verhaal dat met deuren te maken heeft betreft de **H. Thomas** (21 december). In Brabant en Limburg werd vroeger St.-Thomasdag gevierd. Het gebruik was dat kinderen hun ouders of leerkrachten buitensloten. Maar als ze een traktatie of een vrije dag beloofden, mochten ze weer binnenkomen. De minister van onderwijs zal er in deze tijd niet meer intrappen. Het

gebruik 'Thomassen' vindt zijn oorsprong in het feit dat de H. Thomas te laat kwam bij Jezus' verschijningen en Maria's Tenhemelopneming.



In de literatuur over heiligen komen nog meer wonderlijke zaken ter sprake. Wie weet hebben onze verre voorouders deze zelf nog gekend of eraan meegedaan. Meer recent en wel in mijn persoonlijke omgeving, zijn er twee verhalen die ik u niet wil onthouden. Het betreft verhalen over de **H. Jozef**.

Het eerste trof ik aan in een plaatselijke krant in een advertentie van een bekende makelaar. Deze schreef dat huizen niet onverkoopt hoeven te zijn. Aangeraden wordt de H. Jozef, die beschermheilige is van huis en haard, aan te roepen. Wil de verkoop toch niet snel genoeg gaan, dan kun je een beeldje van de H. Jozef op zijn kop begraven in de tuin met het gezicht naar het huis gericht. Er schijnen voorbeelden te zijn geweest dat dit tot de verkoop heeft bijgedragen. Ga wel zorgvuldig te werk, want als het beeldje met het gezicht van het



huis af wordt begraven, dan wordt de woning aan de overkant verkocht.

Een ander mooi verhaal over Jozef heb ik gehoord van Pastor Gerard de Wit (een van de bewoners van St.-Jozef in De Bilt). Hij vertelde dat, toen hij in 1946 op het Kleinseminarie Hageveld in Heemstede woonde, er een keer een grote feestdag was gepland. Men had hard gewerkt om op de cour een kermis op te bouwen. Het zag er prachtig uit. Helaas, op de dag van het feest begon het ontzettend te regenen en dat bleef maar aanhouden. De zusters die in het seminarie werkzaam waren, besloten om hulp van boven aan te roepen en gingen samen vurig bidden in de kapel. De regen bleef echter hevig aanhouden. Tot de zusterkosteres een ingeving kreeg. Ze pakte het Jozefbeeld en zette het in de tuin in de stromende regen. Zo... en nu?

U wilt het niet geloven. Het stopte met regenen, de zon brak door en de bewoners van het kleinseminarie hebben een prachtige feestdag gehad, dankzij het vertrouwen in de H. Jozef.

Zo ziet U maar, niets is onmogelijk. Het blijven echter wonderlijke zaken en wonderlijke heiligen. Het is de moeite waard om erover te lezen, want... een naam is meer dan u denkt!

Lineke van Wolferen

bron: Beschermheiligen in de Lage Landen
366 Heiligendagen

LEESTIPS



Nieuw boek over christelijke feestdagen voor ouderen die dementerend zijn.

Geestelijk verzorger Anja Bruijkers presenteert toegankelijke handreiking Herinneringen ophalen aan bijzondere christelijke feestdagen of speciale momenten in je eigen leven, hoe doe je dat met ouderen die dementerend zijn? Welke beelden passen daarbij en op welke manier kan dan het geloof ter sprake komen?

Anja Bruijkers-Koel probeerde aan de hand van schilderijen, korte Bijbelteksten en heel concrete vragen dat gesprek op gang te brengen met bewoners van zorginstellingen. En het lukte haar om die herinneringen en beelden naar voren te brengen in een gesprek. Ouderen die dementerend zijn begonnen vrijuit te spreken over hun leven in relatie tot het geloof. Dat

was het moment dat Anja Bruijkers-Koel wist dat deze methode een boek kon worden.

Het boek heet 'Een trap naar de hemel, met ouderen in gesprek gaan, een handreiking'. Het bevat dertig hoofdstukken met steeds een inleidende tekst, een bijpassend Bijbelcitaat, herinneringen uit de praktijk van het leven en vragen om over in gesprek te gaan. Steeds is er ook een paginagrote afbeelding die het gesprek over leven en feestdagen op gang kan brengen. De methode begint bij Advent. Via Kerstmis en de Veertigdagentijd komen we bij de verhalen van Pasen, Hemelvaart en Pinksteren.

ISBN 9789492093943,
€ 19,95, verkrijgbaar via
de boekhandel of
www.adveniat.nl



'Dit is het hart, over het proeven van de kerk.' Dat is de titel van het boekje (2 euro) dat theoloog Erik Borgman schreef voor de kerkproeverij van eind september. Dan openen alle kerken in Nederland hun deuren om mensen die niet meer zo vertrouwd zijn met de liturgie de kans te geven kennis te maken met het mysterie van Gods aanwezigheid.

Erik Borgman verstaat de kunst om oude woorden in een nieuwe context aan te bieden. "De kerk is er niet om een menselijke behoefte te bevredigen. Natuurlijk kan de kerk ook een plaats zijn waar je gelijkgezinden ontmoet. De schoonheid van het interieur of de muziek die er klinkt, kunnen balsem zijn voor de ziel. Maar uiteindelijk is de kerk de plaats waar wij eraan herinnerd worden wat ons diepste verlangen is en

waar dit verlangen wordt vervuld: we worden gekend in wie we zijn en daarin bemind," zo geeft Erik Borgman woorden aan een verlangen van ons allemaal. Wie wil er niet beminnen en bemind worden? Daar gaat het om in de kerk.

We leven in een tijd waarin steeds minder mensen naar de kerk gaan. Erik Borgman klaagt nergens. Nee, hij verleidt. En hij laat voelen dat de kerk een huis is waar God naar ons toekomt en waar wij thuis zijn bij God. "De kerk verwijst naar God en Gods grenzeloze liefde," zo probeert hij de unieke waarde van een kerk in deze tijd duidelijk te maken. Dat lukt hem goed, in nog geen 60 pagina's. Een klein boekje met veel adem en zuurstof voor mensen die weer eens een kijkje nemen in de kerk.

Alleen verzending binnen Nederland mogelijk en alleen verkrijgbaar via www.adveniat.nl
Prijs € 2,-, alleen verkrijgbaar via www.adveniat.nl



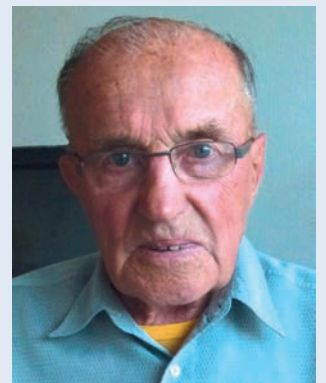
ONS GEBED WORDT GEVRAAGD VOOR DE VOLGENDE DIERBARE OVERLEDENEN:

- 25 – 07 – 2019 Mevrouw Johanna Adriana Maria van Pasen- Vijverberg (Joop) oud 88 jaar te Maasdijk.
Zij was de zus van zuster Martina Vijverberg,
bewoonster van het fraterhuis Sint Jozef.
- 28 – 07 – 2019 Mevrouw Maria Gerdina Petronella Visser-Wennekes, oud 87 jaar te Lichtenvoorde.
Zij was de zus van frater Hans Wennekes.
- 22 – 08 – 2019 Zuster Xaveria The, oud 91 jaar te Solo in Indonesië.
Zij was een Indonesische zuster van de Medische Missiezusters.
- 31 – 08 – 2019 Catharina Wilhelmina Hendrika Crooijmans, (zuster Rafaël), oud 98 jaar te Maastricht.
Zij was medezuster van onze Medische Missiezusters.
- 06 – 09 – 2019 Pastor Johannes Hendrikus Gerhardus Leemereise, oud 91 jaar te Wijhe.
Hij was de broer van frater Gabriël Leemereise.
- 10 – 09 – 2019 Mevrouw Fien van Mil, oud 89 jaar te Zeist.
Zij was de vrouw van organist Aad van Mil en evenals Aad, een goede vriend van de fraters.
- 11 – 09 – 2019 Frater Willibrordus, J. N. A. Hilhorst, oud 91 jaar te De Bilt/Zeist.
Hij was correspondent van Vroege Vogels op de radio.
- 17 – 09 – 2019 Zuster Hendrika Sophia Maria Henkus, oud 92 jaar te Nijmegen.
Zij was medezuster van onze Medische Missiezusters.
- 19 – 09 – 2019 De heer Harry Bolwerk, oud 86 jaar te Aalten.
Hij was de zwager van frater Henk Huirne.

*GOD HEEFT JEZUS OPGEWEKT UIT DE DOOD.
HIJ ZAL OOK ONS DOEN OPSTAAN
DOOR ZIJN KRACHT...*

BRIEF AAN DE ROMEINEN

frater David Mullink



Willibrordus Hilhorst

BERICHT UIT LODWAR

MISSIE IN KENIA, DE GESCHIEDENIS EN DE UITDAGINGEN

De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart is in 1873 opgericht in Nederland door de aartsbisschop van Utrecht, Monseigneur Andreas Ignatius Schaepman, om katholiek onderwijs te geven aan de meest behoeftigen. Zij werd gestart als een diocesane congregatie en bleef bestaan als een diocesane congregatie.



Zo'n 80 jaar later vroeg de bisschop van Kisumu in Kenia, Monseigneur Frederick Hall, de fraters een technische school over te nemen in Mawego, Zuid-Nyanza. In reactie op dit verzoek werden op 28 september 1958 zeven fraters naar Kenia uitgezonden. Er waren 209 studenten die allen in het internaat verbleven. Al snel werden nieuwe gemeenschappen geopend, zoals in Mabanga voor een landbouwschool, in Rakwaro om te assisteren op het seminarie en in Kakamega om te helpen bij de vorming van een Afrikaanse broedercongregatie. In 1960 namen twee fraters het lerarenopleidingscentrum van Kiba-

bii over en werd door de fraters in Rapogi een nieuwe middelbare school gestart. In 1968 begonnen de fraters ook een technische school in Kaiboi. In dat jaar 1968 waren er vijftientwintig Nederlandse fraters werkzaam in West-Kenia. De meesten van hen zijn dan al meer dan 50 jaar oud. In de jaren daarna trekken ze zich terug en keren terug naar Nederland. Het runnen van de middelbare scholen in Kibabii en Rapogi is dan nog het enig overgebleven apostolische werk. In 1985 werd de school van Kibabii overgedragen aan de regering en verhuisden de fraters naar Kisumu, waar ze pastoraal werk deden.

Later nodigde bisschop John Mahon de fraters uit naar Lodwar te komen om een opvangcentrum voor straatkinderen te starten in Turkana County. Frater Hans Wennekes kwam toen in 1991 naar Lodwar en begon een programma voor straatkinderen. In 1992 kwam frater Philip Weber lesgeven op de Lodwar middelbare school; hij verhuisde later naar de middelbare school van St. Kevin (eveneens in Lodwar). Ook frater George Smink kwam; hij ging timmerwerk doen voor Nadirkonyen en zorgde voor het fraterhuis. Lodwar was de laatste plaats waar de Nederlandse fraters werkten in Kenia; zij deden dat 59 jaar, van

september 1958 tot september 2017. Frater Hans keerde als Nederlandse hekkensluiter in september 2017 vanuit Kenia terug naar Nederland.

In het algemeen kapittel van 2000 werd besloten dat er Indonesische fraters naar Kenia moesten gaan om Nederlandse fraters te helpen de missie in Kenia voort te zetten. In 2003 kwamen de eerste drie Indonesische fraters in Lodwar aan om pastorale ervaringen op te doen in het bisdom Lodwar. Later in dat jaar, in juli 2003, stuurde de congregatie twee fraters officieel om een missie in Kenia te beginnen: frater Vincent en frater Maximus. Zij werkten van juli 2003 tot december 2003 bij St. Luke, een instituut voor dove kinderen. In januari 2004 werkte frater Maximus bij Anna Nanjala Education Center terwijl frater Vincent naar Nairobi ging voor een cursus onderwijskunde aan de universiteit. In december 2003 kwam nog een groep van drie fraters drie maanden naar Lodwar voor de pastorale ervaring. Van de drie kwam alleen frater Alexius terug om de aanwezigheid van de Indonesische fraters in Kenia te versterken. In juli 2004 kwam frater Alexius bij het Nadirkonyen Street Children Program, waar hij op dit moment nog steeds werkt als coördinator.

Sinds het jaar 2003 werden er dertien fraters naar Kenia gezonden. Ze hebben verschillende apostolische werken geleid bij een

jeugdprogramma, of waren betrokken bij de basisschool Queen of Peace en de ICT-training van het Diocese. Momenteel werken er slechts drie fraters in Kenia, frater Alexius en frater Efreem in het Centrum Nadirkonyen en frater Donatus houdt zich bezig met verschillende projecten van het bisdom, zoals het opleidingscentrum Anna Nanjala, de cafetaria en het tankstation in Lodwar en de camping Eliye Spring Sint-Teresa.

De aanwezigheid van de Indonesische fraters bracht in 2003 nieuwe hoop om de missie in Kenia door te kunnen zetten. Indonesiërs zouden de ruggengraat van de missie in Kenia kunnen zijn, omdat de meesten jong en energiek genoeg zijn

kwamen en er is niet zoveel vooruitgang geboekt voor wat betreft het aantal fraters dat er werkt en het aantal gemeenschappen dat is geopend. Een recent bezoek van het algemeen bestuur in juli 2019 gaf in die richting wat nieuwe hoop voor de toekomst. Men ziet wel mogelijkheden om in de nabije toekomst tot de oprichting van een tweede gemeenschap in Lodwar te komen. Of de personele bezetting daarvan en de financiële haalbaarheid uitdagingen zullen zijn voor de voortgang van de missie in Kenia, dat weet God alleen.

frater Alexius Luna

*Vertaling uit het Engels
door Adri Vergeer*



om in de toekomst nieuwe ontwikkelingen na te streven. Zij kunnen de aanwezigheid van de congregatie in Kenia ondersteunen, nieuwe gemeenschappen openen en een vormingshuis hebben, zaken waar de Nederlandse fraters niet aan toegekomen zijn.

Het is inmiddels 16 jaar geleden dat Indonesische fraters naar Kenia



LEZEN EN SCHRIJVEN

Volgens de Chinese wijsgeer Confucius is het "beter een mijl te reizen dan om duizend boeken te lezen." Dat moge zo zijn, maar het is natuurlijk nog beter om die twee activiteiten te combineren. Ik lees daarom graag een boek als ik per trein reis. En als mijn ogen dan even afdwalen, mag ik graag kijken welk boek een medereiziger aan het lezen is. Nu is het wel zo dat boeken lezen in het openbaar vervoer sinds de komst van de smartphone sterk is teruggelopen. Menigeen tuurt nu de hele reis op een schermje naar wat de sociale media of nieuwssites zoal te bieden hebben. Toch zijn er onder de ov-boekenlezers nog echte lettervreters, die herken je aan het fanatisme waarmee ze door de bladzijden gaan. Zij laten geen moment verloren gaan – ook een busrit van slechts drie haltes brengen ze lezend door. Ik heb er gezien die na het uitstappen bij de bushalte gewoon doorgingen met lezen, de wereld vergetend.

Maar zoals gezegd: het aantal boekenlezers in het ov neemt af en niet alleen daar. Al jaren luiden diverse instanties de noodklok over 'ontlezing' onder met name de jeugd. Zo becijferde het Sociaal en Cultureel Planbureau vorig jaar dat de meeste jongeren nog geen uur per week besteden aan het lezen van een boek. Wel brengen ze ongelooflijk veel tijd door lezend op hun smartphone. Er is dus niet

zozeer sprake van ontlezing maar van een ander soort lezen: veel korte berichten met eenvoudiger taalgebruik dan in een boek.

Maar wie geen boeken leest, mist echt iets zo heeft onderzoek aangetoond. Zo blijken mensen die veel boeken lezen meer empathie te hebben – ze leven immers voortdurend mee met nieuwe mensen die ze via hun boeken leren kennen. Tevens vergroot het lezen van boeken de cognitieve vaardigheden en leer je door boeken te lezen je beter te concentreren. Naast het plezier dat een goed boek biedt, zijn er dus ook andere redenen waarom het lezen van een boek goed voor je is.

Nu zijn er echter ook mensen die geen boeken lezen omdat ze niet of nauwelijks kunnen lezen. Dat zijn er meer dan ik dacht: ongeveer 250.000 mensen zijn analfabeet en zo'n 2,5 miljoen volwassenen in Nederland zijn laaggeletterd, aldus de website van de Stichting Lezen & Schrijven. Deze mensen schamen zich vaak en verbergen dat zij grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen ('Ik heb mijn bril niet bij me, kunt u dit even voor me lezen?'). Daardoor hebben ze vaak ook moeite met bijvoorbeeld computer, tablet en smartphone. Dat maakt het voor hen moeilijk om mee te komen in de samenleving: online solliciteren, WhatsAppen met familie, geldzaken regelen of een bijsluiters begrijpen. Het aantal laaggeletterden

stijgt jaarlijks door vergrijzing, migratie en jongeren die met een taal- en rekenachterstand van school komen. Vaak gaat laaggeletterdheid hand in hand met gezondheidsproblemen, minder kansen op de arbeidsmarkt en schulden.

Alles wordt tegenwoordig in geld uitgedrukt, dus ook de kosten van laaggeletterdheid zijn berekend. Volgens de meest recente berekening bedragen de totale maatschappelijke kosten voor laaggeletterdheid 1,13 miljard euro per jaar. Maar veel belangrijker is natuurlijk dat deze mensen afhankelijk zijn van anderen en zich schamen voor het feit dat ze niet goed kunnen lezen en schrijven.

In september werd de Week van de Alfabetisering georganiseerd, in die week kwamen 1.200 organisaties en bijna 90.000 mensen in actie voor een geletterd Nederland. Daarmee vestigde deze 15de editie een record in de geschiedenis van de themawEEK. Zo'n week is belangrijk, maar één week is niet genoeg. Het aantal jongeren met een taalachterstand is het afgelopen decennium zelfs toegenomen. Daarom zijn cursussen, taalcafés en 'taalmaatjes' het hele jaar door belangrijk. Wie de persoonlijke verhalen leest van mensen die dankzij zo'n taalmaatje hebben leren lezen en schrijven, begrijpt waarom. Er is letterlijk een wereld voor hen opengegaan.

Xander

FINANCIËLE VERANTWOORDING

GIFTEN TOT SEPTEMBER 2019

VOOR ONDER ONS

JUNI

30 M.P.-M	€ 15,-
20 M.H.V.-vA.	€ 25,-
13 C.L.F.	€ 20,-

JULI

29 J.H.M.T.-H.	€ 29,98
20 F.M.F.	€ 20,-
17 J.H.M.vG.	€ 15,-
13 H.J.H.	€ 25,-
5 H.J.M.V.S.	€ 50,-
3 L.B.	€ 40,-
2 J.W.J	€ 15,-
1 S.C.W.T.-G.	€ 15,-
1 G.M.F	€ 30,-

AUGUSTUS

15 E.J.B.	€ 50,-
-----------	--------

VOOR FRATERS IN KENIA

JUNI

18 G.W.M.dW.	€ 65,-
--------------	--------

JULI

3 H.J.M.vB.	€ 20,-
-------------	--------

AUGUSTUS

15 E.J.B.	€ 100,-
-----------	---------

*Hartelijk dank voor uw welkome giften.
frater Wim Janssen, administrateur*



Loslaten

"Ik durf 't niet, ik kan 't niet,"
riep het kleine beukenblad,
terwijl zijn vriendjes dartel
tolden in de wind.

"Ik ben bang voor de grond,
ik ben bang voor het gras,
voor de tegels en het nare
koude grind."

De vriendjes riepen: "Kom,
laat je los, voel je vrij, dit is
leven, dit is vrijheid, wees
niet bang!"

En toen slaakte hij een zucht,
liet zijn tak, zijn lijfsbehoud,
eindelijk los, na een hele
zomer lang.

In een wonderzachte landing,
vond hij daar zijn vriendjes
weer, knus tezamen, op een
zacht tapijt van mos.

"Gaan we nu dood?" piepte de
kleine. "Is dit ons droeve eind,
hier te sterven in dit
godverlaten bos?"

Maar de wind neemt allen op,
hoger, hoger in de lucht,
als een bonte kermis gaat
't hoog en laag,

Over akkers, weiden, velden,
naar een bosrand aan de hei,
volgt een korte pirouette, in
een landing, heel gestaag.

Dan is daar 'n zachte regen,
die het bladerbed doordrenkt,
en 'n laatste zuchtje wind, schikt
dit kleurrijk herfsttoneel.

Hagel, sneeuw, met vorst en
koude, pletten de bladeren opeen,
en doorheen de lange winter,
vormt zich nu één vast geheel.

Ja, 'n eenheid worden zij,
met dáárin ieders eigenheid,
in dit wonder van vertering,
door een vredig samengaan.

Nu hun vorm is opgeheven,
in de jaren van voorbij,
is hun kleine 'ik' verdwenen,
in dit hechte nieuw bestaan.

Zomerzon, met wind en regen,
doen hun werk door jaar en tijd.
En de dappere bladergroep blijkt
tot 'n heelheid opgestegen.

Flarden van herinneringen,
in de schaduw van hun zijn,
gaan terug naar al die jaren
van elkaar steeds toegenezen.

Vruchtbare grond zijn zij geworden,
in een eindeloos bestaan. Waarin
beukenootjes vallen die als bomen
verdergaan.

Als de herfst de nieuwe blaadjes
met zich meeneemt in de wind,
herinnert zich ons kleine blaadje
weer zijn wonderlijk bestaan.

Dit gevoelen en dit weten,
geeft hem moed en diepe zin,
in die eindeloze cyclus, rond
de kringloop van het Zijn.

Los te laten in dit leven, zonder
angst en zonder dralen, kun
je leren van de bladeren, want
zij dansen ondanks pijn.

Durf je dus te laten vallen, uit dit
menselijk bestaan, in vertrouwvol
innerlijk weten, dat hetgeen ons leven
geeft, in alle eeuwen door zal gaan.